

Hai loại tiếng Anh

Có phân biệt hai loại tiếng Anh:

(1) tiếng Anh “*hỏi thơ*” được truyền thông trong các cuộc giao tiếp hàng ngày,

và (2) tiếng Anh “*hàn lâm*” được dùng trong học đường, trong sách giáo khoa, trong các cuộc tranh luận trí thức, và trong các loại văn viết trang trọng.

Muốn thành công với học đường, tức cả các học sinh bắt buộc phải “chứng” được cả hai thể tiếng Anh này. Các học sinh giỏi ngoại quốc thường có thể làm chủ được tiếng Anh hỏi thơ khá nhanh, trong khoảng thời gian đã là 2 năm. Nhưng các em còn khá nhieu thời gian (từ 5 đến 7 năm, hay hơn nữa) mới có thể đạt được mức tiếng Anh hàn lâm của các học sinh bản xứ cùng lứa tuổi, tức khi sinh ra chỉ nói tiếng Anh.

Tiếng Anh được học sinh ngoại quốc thu được thế nào?

Nhiều công trình khảo cứu trong vòng 25 năm nay của các chuyên gia về song ngữ và song văn, như giáo sư James Cummins tại Gia nã đê và nhất là giáo sư Stephen Krashen tại Hoa kỳ, đã đưa ra giải thuyết cho rằng học sinh ngoại quốc thu được (acquire) tiếng Anh khi mà các em hiểu được đối tượng ngữ pháp khác đi từ với các em qua thể tiếng nói tự nhiên, trong môi trường thái tình thân thiện, chứ không phải khi mà các em học thuộc lòng các từ vựng hoặc cố gắng làm các bài tập văn phạm khô khan và máy móc trong tiếng Anh. Do đó, các bài học tiếng Anh hiệu quả nhất phải là những cuộc đàm thoại hợp lý, những câu chuyện lôi cuốn, những bài ca, những sinh hoạt nhóm vui tươi để cùng nhau thực tập tiếng nói mới, mà tất cả học sinh đều thích thú tham gia. Khi các em nhận được những thông điệp, những chia sẻ mà các em có thể hiểu được (danh từ chuyên môn gọi chung yếu tố quan trọng này là “comprehensible input”) trong tiếng Anh, thì việc thu được ngôn ngữ tự nhiên được xảy ra trong não bộ các em.

Kiến thức bổ ích

Một phương thức hữu hiệu để khiến cho tiếng Anh trở thành “có thể hiểu được” để đi đến chỗ “có thể thể được” là cung cấp cho các học sinh kiến thức bối cảnh (background information). Kiến thức bối cảnh có thể chỉ là một bức hình liên hệ, một tựa đề cho câu chuyện, hoặc một dàn bài sơ lược viết trên bảng cho đọc nhìn, nhưng nó lại có hiệu quả giúp cho các em hiểu thêm. Chúng ta có thể tóm tắt nội dung dưới đây nói qua một bài về tiến trình như sau, trong đó ký hiệu “=>” xin được là “dẫn đến”:

Kiến thức bối cảnh => Thông điệp có thể hiểu được

Thông điệp có thể hiểu được => Ngôn ngữ sẽ được thể được

Tiếng Việt và kiến thức bối cảnh

Khi được học học bài tiếng mẹ đẻ, học sinh Việt Nam nào cũng dễ dàng thu thập được kiến thức giáo khoa cũng như kiến thức tổng quát ngoài đời. Kiến thức này sẽ làm cho học liệu viết bằng tiếng Anh dễ hiểu hơn, và do đó việc thể được tiếng Anh sẽ mau chóng hơn. Bài dưới đây trình bày tiến trình học học này:

Học học bài tiếng Việt => Kiến thức bối cảnh gia tăng

Kiến thức bối cảnh gia tăng => Học liệu tiếng Anh trở thành dễ hiểu hơn

Học liệu tiếng Anh trở thành dễ hiểu hơn => Tiếng Anh thể được mau chóng hơn

Quả thực, nếu đã nắm vững được kiến thức giáo khoa qua tiếng Việt, thì khi học sinh tiếp kiến thức y diển trong tiếng Anh, các em sẽ hiểu ngay. Xin đưa ra một thí dụ để làm sáng tỏ điều này. Giả dụ có hai em học sinh người Việt chuyển đến tiếng Anh cùng xin vào học lớp 4 tại một trường tiểu học tại Mỹ. Khi ở Việt Nam, em A đã học toán rất kỹ, nhưng em B không được may

m n nh th , và gi đây hai em đ u ph i h c ch ng tr nh toán l p 4 b ng ti ng Anh. Em nào có l i đi m h n? Hi n nhiên là em A, vì em này s h c thêm đ c c toán (vì có căn b n h c toán b ng ti ng Vi t) và th đ c ti ng Anh d dàng (vì h c li u ti ng Anh qua môn toán s tr nên d hi u h n). Ng c l i, em B không h c thêm đ c môn toán (vì m t căn b n t h i còn ã quê nhà) và cũng khó lòng th đ c ti ng Anh qua môn toán đ c (vì môn toán đã tr nên m t th h c li u b t kh l nh h i cho em). Trong tr ng h p này, nhà tr ng ph i giúp đ em B r t nhi u v c toán và ti ng Anh. Gi i pháp lý t ng nh t v môn toán cho em B là nhà tr ng cũng nh gia đình cùng tr giúp em mau chóng l y l i căn b n toán b ng ti ng Vi t. Căn b n v toán này s giúp em h c thêm đ c ti ng Anh qua ph ng ti n môn toán d y b ng ti ng Anh. Tóm l i, ki n th c b i c nh thi t l p qua ti ng Vi t s làm bài h c ti ng Anh d hi u h n, và do đó s giúp các em phát tri n t v ng, cú pháp, cũng nh kh năng đ c và vi t ti ng Anh.

Phát tri n kh năng đ c và vi t qua ti ng Vi t

M t s nhà nghiên c u v giáo đ c song ng m i đây cho th y con đ ng ng n nh t đ n đ n kh năng đ c và vi t (literacy) là qua ngôn ng m đ . Kh năng trí tu này có th đ c hi u theo hai i nhìn. L i nhìn th nh t (qua lăng kính “h i tho i”) coi kh năng đ c và vi t đ ng nghĩa v i s làm ch đ c m t h th ng ký hi u (code), đ giúp ng i ta đ c và vi t t m m m c đ v n ph m và chính t v a ph i trong các giao đ ch th ng nh t. Ng i có kh năng này có th nhìn ch vi t mà suy ra ý nghĩ, căn c vào ki n th c b i c nh. L i nhìn th hai (qua lăng kính “hàn lâm”) v kh năng đ c và vi t coi đó là kh năng dùng ngôn ng đ th o lu n nh ng ý ni m tr u t ng, đ gi i quy t v n đ , đ bi n minh, v n v n, trong lãnh v c hàn lâm và trí tu cao đ . Kh năng đ c và vi t theo l i nhìn th hai này c n đ c b t đ u t i nhà, nh khi cha m đ c truy n b ng ti ng m đ cho con cái nghe, ho c khi ng i l n th o lu n v i tr em v nh ng đ tài h p v i tu i tác các em và khuy n khích các em s đ ng các kh năng so sánh, phân tích, t ng h p, và l ng giá các v n đ đang đ c th o lu n. Th t v y, các tr em nào khi nh p h c mà không có nh ng kinh nghi m nói và vi t quý báu đó qua ti ng m đ đ chu n b cho kh năng đ c và vi t ti ng Anh thì qu là quá thi t thòi!

Kh năng đ c và vi t t đ ng chuy n nh ng

N u “đ c” là nhìn vào ch vi t đ l y ra ý nghĩa, thì hi n nhiên đ u y đ c th c hi n d dàng nh t trong m t ngôn ng mà các h c sinh thông th o r i, t c là ti ng m đ . M t khi các em đã “đ c” đ c ti ng Vi t thì kh năng trí tu này h u nh t đ ng chuy n sang ti ng Anh. Nói m t cách khác, kh năng đ c và vi t gi a ti ng Vi t và ti ng Anh c a các em có th coi nh “cùng chung m t m i” và m i liên h c a chúng là m t “bình thông đáy.” James Cummins m nh danh m i liên h quan tr ng này là “the common underlying proficiency,” theo đó n u m t ng i đ c và vi t gi i ti ng m đ r i thì ng i đó h u nh ch c ch n s cũng đ c và vi t gi i b t c m t

ngôn ngữ nào khác mà ng i y ra công chinh ph c. Ng c l i, m t ng i không bi t đ c và vi t ti ng m đ thì ng i y s g p muôn vàn khó khăn khi chinh ph c m t ngôn ngữ khác. Giáo ch c d y ti ng Anh cho h c trò ngo i qu c t i Hoa k và Gia nã đ i, nh t là b c trung h c, r t ái ng i khi trong l p h c có nh ng h c trò ch a bi t đ c và vi t ti ng m đ c a các em. Các em này th ng là n n nhân c a chi n cu c, c a nghèo đói, nên đã l vi c h c q uê nhà; nay đ c đ nh c t i B c M l i b thêm m t thách th c ng t nghèo v giáo d c, t i nghi p thay!